

gię, wykonanie stacji transformatorowej lub przyłącza energetycznego leży w gestii dysponenta sieci, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1504 ze zm.).

§4. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej należy do zadań własnych gminy. Dojazd do terenu objętego planem jest zapewniony z istniejącej drogi publicznej gminnej klasy dojazdowej KDD połączonej z drogą publiczną krajową nr 32.

2920

UCHWAŁA Nr XXXIV/233/2009 RADY GMINY PIASKI

z dnia 7 sierpnia 2009 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Piaski na lata 2009-2013

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 roku Nr 142 poz. 1591 ze zmianami) oraz art. 87 ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162 poz. 1568 ze zmianami), po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Rada Gminy Piaski uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Piaski na lata 2009-2013 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Piaski.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Gminy w Piaskach
(-)Irena Różalska

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2009-2013 DLA GMINY PIASKI

Spis treści

1. Wstęp	mych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków)
1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	3.5. Krajobraz kulturowy
1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	3.5.1. Wykaz parków na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.	3.5.2. Wykaz zabytkowych cmentarzy na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków
2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa.	3.5.3. Zobrazowanie rozmieszczenia istotnych składników krajobrazu kulturowego.
2.2. Opracowania wykonane na poziomie województwa	3.6. Zabytki archeologiczne
2.3. Dokumenty związane z dziedzictwem kulturowym o zasięgu gminnym	3.6.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.
3. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY	3.6.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej.
3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy	3.6.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych - uwarunkowania fizjograficzne)
3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	4. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO
3.3. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych (ewidencja zabytków)	4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków
3.4. Zespoły najcenniejszych zabytków rucho-	

- 4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków
- 4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych
- 4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych.
- 4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie.
- 4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- 4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Piaski.
- 4.4. Uwarunkowania wynikające z uwarunkowań ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
- 4.5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych.
5. CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
6. KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.
 - 6.1. Gminna ewidencja zabytków
 - 6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych
 - 6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych
 - 6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury
 - 6.2. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych
 - 6.3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
 - 6.4. Rozpoznanie perspektyw tworzenie parków kulturowych na terenie gminy
 - 6.5. Sporządzenie wykazu obszarów ruralistycznych, zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych typowanych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy.
 - 6.6. Ochrona archeologicznego dziedzictwa kulturowego w miejscowych v planach zagospodarowania przestrzennego
 - 6.7. Określenie zasobów zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego, które można wykorzystać dla tworzenia tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów, itp.
 - 6.8. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki zawartych w punkcie 5.
7. PODZIAŁ NA OBSZARY, PROJEKTY, ZADANIA.
 - 7.6. Aktualizacja i uzupełnienie Gminnej Ewidencji Zabytków
 - 7.7. Inwentaryzacja obiektów małej infrastruktury sakralnej

- 7.8. Oznakowanie obiektów zabytkowych i określenie zasad ich udostępniania
 - 7.9. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków
 - 7.10. Promocja zabytków Gminy Piaski
8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
 9. MONITORING GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.
 10. NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

1. Wstęp

Dziedzictwo kulturowe jest jedną z najważniejszych wartości lokalnej społeczności. Tworzy ono tożsamość grupy społecznej i ukazuje jej bogactwo i korzenie, z których się wywodzi. Tworzy więzi między mieszkańcami i uczy szacunku wobec tego, co zostało przez lata wypracowane. Zabytki są nie tylko śladem działalności przeszłych pokoleń, ale też istotnym składnikiem kultury współczesnej, przyczyniając się do kształtowania przyjaznego człowiekowi otoczenia.

1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Działania związane z opieką nad zabytkami oraz wykorzystaniem zasobów środowiska kulturowego stanowią jedno z ważniejszych działań samorządu. Wprawdzie wiele zabytków nie jest własnością gminy i nie jest możliwe pokrycie z gminnego budżetu wszystkich potrzeb związanych z renowacją i zabezpieczeniem zabytków, to władzom samorządowym zależy na tym, by w jak najlepszym stanie zachować dziedzictwo kulturowe gminy Piaski. Wszelkie procesy rozwojowe muszą zatem zachodzić z poszanowaniem dóbr kultury i architektury oraz w zgodzie z przyrodą, która jest jednym z najważniejszych atutów naszego regionu. Dlatego też Gminny Program Opieki nad Zabytkami ma spełniać funkcję kontrolną i zabezpieczającą wobec tego, co pozostało z przeszłości w naszym otoczeniu, co powinniśmy chronić i przekazać następnym pokoleniom. Mamy również nadzieję, że Program stanie się w przyszłości pomocą w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych przeznaczonych na renowację i wykonanie koniecznych prac związanych z ochroną zabytków na naszym terenie. Nadrzędnym celem gminnego programu opieki nad zabytkami jest poprawa stanu dziedzictwa kulturalnego, określenie (uregulowanie zasad) działań organizacyjnych, finansowych i realizacyjnych związanych z ochroną zabytków, zaszczepienie potrzeby, zasadności i sposobów ochrony zabytków wśród mieszkańców. Efektem natomiast jest poprawa stanu zasobów dziedzictwa kulturalnego, uatrakcyjnienie regionu na polu rynku turystycznego, włączenie ochrony zabytków w system gospodarki rynkowej - nadanie zabytkom właściwej funkcji, podniesienie wśród

mieszkańców świadomości walorów dziedzictwa i potrzeby ich utrzymania, zachowanie oryginalności, odmienności, tworzenie poczucia małej ojczyzny (kulturowa identyfikacja w świecie ogarniętym globalizacją). „Program opieki nad zabytkami” na lata 2009 - 2012 dla gminy Piaski służy przede wszystkim do ukierunkowania działania Samorządu Gminnego w celu poprawy stanu zachowania i utrzymania gminnego środowiska kulturowego.

1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Ochrona i konserwacja zabytków jest istotnym elementem polityki Państwa w dziedzinie kultury. Warto przywołać tu takie dokumenty jak Konstytucja RP, która w art. 5 mówi: „Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego rozumiejąc zabytki jako dobro wspólne”.

Wykonanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7, ust. 1, pkt 9 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591, z późniejszymi zmianami) określone zostały zadania własne gminy, które obejmują sprawy m. in. ładu przestrzennego, kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Gminny Program Opieki nad Zabytkami zgodny jest z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Piaski oraz Strategią Rozwoju Powiatu Gostyńskiego. „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury, w tym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 87 stwierdza, że program opieki nad zabytkami sporządzany jest na cztery lata, sprawozdania po dwóch latach, określa sposób przyjęcia opracowania.

Podstawę sporządzenia programu stanowiło Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piaski oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z 2003 r.) Ustawa ta nakłada na samorządy obowiązek przygotowania programu. Gminny Program Opieki nad Zabytkami podlega uchwaleniu przez Radę Gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, a następnie ogłaszany jest w dzienniku urzędowym.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele programu:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych
- b) uwzględnienie uwarunkowań zabytków
- c) zahamowanie procesów degradacji
- d) wyeksponowanie poszczególnych zabytków
- e) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków

f) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków

g) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Wyżej wymieniona ustawa reguluje również pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami oraz ich ewidencjonowania.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2009 - 2012 jest spójny z następującymi opracowaniami:

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami został utworzony z zachowaniem głównych kierunków strategii rozwoju województwa wielkopolskiego i planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego stwierdza się potrzebę dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku. Cel ten będzie realizowany przez ochronę dorobku kulturowego, promocję aktywności kulturalnej mieszkańców, co zostało uwzględnione w programie.

Zgodnie z pkt. 5.2 „Organizacja i realizacja Wielkopolskiego Programu Opieki nad Zabytkami” w Wielkopolskim Programie Opieki nad Zabytkami zostały uwzględnione podstawowe elementy działań związanych z opieką nad zabytkami takie jak: ewidencja, dokumentacja, udostępnianie, promocja, informacja oraz opracowania popularne - naukowe, monitoring.

Zgodnie z tymi ustaleniami i przekazaniem tych zadań gminom zostanie poszerzona ewidencja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz będzie prowadzone bieżące uaktualnianie istniejących już wpisów. Gmina dołoży również starań, aby wspierać działania zmierzające do wzbogacania dokumentacji i udostępniania zabytków.

Szczególny nacisk zostanie położony na promocję zabytków na terenie gminy. Realizując cele wskazane w ustawie i godząc je z założeniami wojewódzkimi zostanie położony szczególny nacisk na rozwój turystyki kulturowej. Efektem tych działań będzie poprawa stanu gminnej ewidencji zabytków, promocja zasobów kulturowych gminy oraz prowadzenie prac popularnonaukowych.

2.2. Opracowania wykonane na poziomie województwa:

- Strategia województwa wielkopolskiego do roku 2020 roku przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19.12.09 r.

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego
- Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad zabytkami na lata 2008 - 2011 przyjęty Uchwałą nr XVIII/243/07/Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2007 r.
- „Strategia rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim na lata 2007-2013” przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 25 czerwca 2007 roku
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013 przyjęty uchwałą Nr 698/2007 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z 14 września 2007 r.
- Raport o stanie zabytków i założenia programu ochrony zabytków w województwie wielkopolskim - Wielkopolski Biuletyn Konserwatorski t. III z 2006 r.
- Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego 2000 - 2020. Zadanie II. 3.1.2. Program zachowania i rozwoju środowiska kulturowego: raport finalny Dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 19.12.2005 r.

2.3. Dokumenty związane z dziedzictwem kulturowym o zasięgu gminnym:

- Plan Rozwoju Lokalnego dla gminy Piaski na lata 2008 - 2013 - Uchwała Nr XXIII/150/2008 Rady Gminy Piaski z dnia 29 sierpnia 2008r
- Plan Odnowy Miejscowości Piaski na lata 2008 - 2015 - Uchwała Nr XXIV/161/2008 Rady Gminy w Piaskach z dnia 25.09.2008 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Piaski
- Plan Odnowy Miejscowości Strzelce Wielkie na lata 2009 - 2016 - Uchwała Nr XXX/203/2009 Rady Gminy Piaski z dnia 23 lutego 2009 w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Strzelce Wielkie
- Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.

Gmina Piaski położona jest w południowej części Niziny Wielkopolskiej na zachodniej krawędzi Wysoczyzny kaliskiej, w odległości około 70 km od Poznania. Obejmuje obszar 100,7 km² zamieszkały przez około 8.300 osób w 16 miejscowościach sołectkich. Centrum administracyjne gminy stanowi miejscowość Piaski zamieszkała przez ponad 3 tyś. mieszkańców. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 12.

Gmina Piaski charakteryzuje się ciekawym położeniem. Na nizinym terenie spotkać można niewielkie wzgórza morenowe, bogate w roślinność kompleksy leśne, a także urokliwe obszary nad rzeką Dąbrówką oraz doliną Obry. Brak uciążliwego przemysłu sprawia, że gmina Piaski jest czysta ekologicznie i atrak-

cyjna pod względem krajoznawczym. Znajduje się tu także wiele zabytkowych obiektów sakralnych. Przez gminę przebiega Międzynarodowy Bursztynowy Szlak Rowerowy R-9 i Ziemiański Szlak Rowerowy.

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy, które stały się lub mogą się stać atrakcjami turystycznymi należą:

- bazylika i klasztor na Świętej Górze - Głogówku
- uznane przez Prezydenta RP 18.04.2008 r. za Pomnik Historii, od wielu lat pełni ważny punkt turystyki pielgrzymkowej, na europejskiej trasie rowerowej R 9
- dawny dwór i park w Grabonogu - miejsce związane z postacią błogosławionego Edmunda Bojanowskiego, znajduje się tam również muzeum związane z tą postacią, miejsce turystyki pielgrzymkowej, na trasie R 9
- kościół w Strzelcach Wielkich - jeden z najstarszych kościołów na terenie gminy Piaski, związany z postacią renesansowego poety Kaspra Miaskowskiego
- Piaski - zespół budynków, parku. Cmentarza - Marysin - zespół szpitalny OO. Bonifratrów, miejsce rehabilitacji dla wielu osób z całego kraju.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Bodzewko

- spichrz folwarczny, 1850 - 1880, nr rej. 1385/A z 9.02.1993

Bodzewo

- zespół pałacowy, 2 poł. XIX w. nr rej. 1560/A z 30.09.1995
- spichrz folwarczny, 1908, nr rej. 1384/A z 9.2.1993
- spichrz folwarczny, 1908, nr rej. 1386/A z 9.2.1993
- wiatrak koźlak (pozostałości) 1760, nr rej. 1125/A z 29.05.1988

Drzeczewo Drugie

- spichrz folwarczny, 1850, nr rej. 1387/A z 9.02.1993

Głogówko

- zespół klasztorny filipinów XVII - XVIII, nr rej. 570 z 19.05.1956

Godurowo

- park pałacowy, 2 poł. XVIII, nr rej. 74 z 2.05.1956

Grabonóg

- zajazd - dom nr 35, 1 poł. XIX, nr rej. 729 z 12.09.1969

- zespół dworski XVIII - XIX nr rej. 565 z 9.05.1956
- lamus, nr rej. 8.05.1956

Piaski

- zespół budowlany i założenia urbanistyczne, XVIII, XIX, nr rej. 1325/A z 9.07.1992
- kościół ewangelicki, 1775- 1782, nr rej. 594 z 25.01.1957
- dzwonnica, drewna, nr rej. j. w.

Piaski- Marysin

- zespół klasztorny bonifratrów XIX/XX nr rej. 1415/A z l. 6.1993

Podrzecze

- zespół płacowy, poł. XIX, nr rej. 1382/A z 23.2.1973
- domy mieszkalne zabudowy folwarcznej nr rej. 1646/A z 15.1.1998

Smogorzewo

- park dworski, 2 poł. XIX w., nr rej. 1570/A z 10.11.1995
- budynki folwarczne, 2 poł. XIX w., nr rej. 1148/A z 5.10.1988

Strzelce Wielkie

- kościół parafialny p.w. św. Marcina, 1487, 1902, nr rej. 1281 z 2.11.1971
- budynek wikariatu, nr rej. 595/wlkp/A z 18.01.2008

Szelejewo

- zespół pałacowy, XVIII - XX
- pałac, nr rej. 1507 z 10.04.1974
- park-j. w.
- kaplica, 1647, nr rej. 606 z l 2. 1957
- oficyna, nr rej. 604 z 1.02.1957
- spichrz-j. w.

3.3. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości (ewidencja zabytków).

Obiekty podkreślone wpisane do rejestru zabytków wyszczególnione w punkcie 3.2 i wskazane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)

ALEKSANDROWKO

1. MIEJSCOWOŚĆ ZLIKWIDOWANA

Rozporządzenie MSWiA w sprawie ustalenia, zmiany i znaszenia urzędowych nazw niektórych miejscowości oraz obiektów fizjograficznych.

Dz.U. 264 poz. 2208 z 27.12.2005 r. W wykazie zmienionych urzędowych nazw miejscowości poz. 686.

ANTECZKÓW

2. ZESPOŁ FOLWARCZY, wł. AWRSP:

- a. obora, mur., pocz. XX,

- b. budynek inwentarski, mur., pocz. XX,
- c. stodoła, mur., pocz. XX,
- d. 2 domy, mur., 1 ćw. XX.

BIELAWY SZELEJEWSKIE

3. ZESPOŁ FOLWARCZY, wł. AWRSP:

- a. rządcówka, mur., XIX/XX,
- b. 2 obora, mur., k. XIX,
- c. stodoła, mur., k. XIX,
- d. dspichlerz, mur., k. XIX.

BODZEWKO DRUGIE

4. ZESPOŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a. dwór, mur., 2 poł. XIX,
- b. pozostałości parku krajobrazowego, k. XIX (?),

FOLWARK:

- c. obora, mur., 1899, rozbud. Od wsch. 1. 70 XX,
- d. chlewnia, mur., ok. 1880,
- e. spichlerz, mur., 3 ćw. XIX,
- f. kuźnia, mur., 2 poł. XIX.
- g. pozostałości ogrodzenia z bramą wjazdową, mur., pocz. XX,

KOLONIA MIESZKALNA:

- h. 2 czworaki, ob. Domy nr 8 i 11, mur.-szach., ok. 1840, czworak, ob. Dom nr 7, szach., 1840, wymiana ścian na mur. 2 dek. XX, wymiana pokrycia dachu 1. 50 XX,
 - j. czworak, ob. Dom nr 13 mur.-szach., 1840, wymiana pokrycia dachu 1955,
 - k. 2 domy wielorodzinne, ob. Nr 10 i 12, mur., pocz. XX,
5. DOM NR 2, mur. 1932.
 6. DOM NR 4, mur. 1 ćw. XX.
 7. DOM NR 13, szach.-mur., 4 ćw. XIX
 8. DOM NR 14,, mur. 1 ćw. XX,
 9. DOM NR 15, mur. 1 ćw. XX.

BODZEWKO PIERWSZE

10. DOM NR 2, mur., 1932.
11. DOM NR 3, mur., 1931.
12. DOM NR 5, mur., 1 dek. XX.
13. DOM NR 9, szach., 2 poł. XIX.
14. DOM NR 10, szach., 2 poł. XIX.

BODZEWO

15. ZESPOŁ PAŁACOWO-FOLWARCZANY:

- a. pałac (pierwotnie przytułek dla wdów i sierot po pastorach niemieckich), mur., ok. 1900-1915,
- b. park krajobrazowy, 2 poł. XIX, FOLWARK,:
- c. kancelaria, mur., 4 ćw. XIX, przebud. Pocz. XX,
- d. stodoła, mur.(kam.), 1920, remont. I. 30 XX,
- e. spichlerz, mur., 1850, dobud. 3 kondygnacji i zmiana konstrukcji dachu 1926,
- f. spichlerz, mur., 1908,

- g. kuźnia, ob. magazyn, mur., 1910,
- h. czworak, ob. dom nr 4, mur., pocz. XX.
- 16. DOM NR 5, mur. 1905
- 17. DOM NR 7, mur. 1 ćw. XX.
- 18. DOM NR 9, szach., 3 ćw. XIX,
- 19. DOM NR 13, mur., pocz. XX,
- 20. DOM NR 16, mur., 1 ćw. XX,
- 21. DOM NR 17, mur., 1 ćw. XX,
- 22. DOM NR 26, mur., pocz. XX,
- 23. DOM NR 29, mur., k. XIX,
- 24. DOM NR 40, mur., 1 ćw. XX,
- 25. DOM NR 47, mur., 1 ćw. XX,
- 26. DOM NR 54, szach.(?)-mur., k. XIX,
- 27. DOM NR 55, mur., pocz. XX,
- 28. DOM NR 62, mur., k. XIX,
- 29. DOM NR 73, mur., 1 ćw. XX,
- 30. DOM NR 74, mur., 1 ćw. XX,
- 31. DOM NR 81, mur., 1 ćw. XX,
- 32. STODOŁA w zagrodzie nr 2, szach., XIX/XX,
- 33. STODOŁA w zagrodzie nr 46, mur., 1 ćw. XX,
- 34. WIATRAK - KOŻLAK, drewn., zachowany tylko kozioł i kamienie młyńskie.

DRZĘCZEWO DRUGIE

- 35. POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU DWORSKO-FOLWARCZNEGO, wł. AWRSP:
 - a. rządcówka, ob. dom, mur., 1815, przebud. k. XIX,
 - b. kancelaria, mur., 1890,

I PODWÓRZE FOLWARCZNE:

- c. stajnia koni wyjazdowych i uprzężalnia, mur., 1909,
- d. stajnia, ob. owczarnia, mur.(kam.), ok. 1900, remont. 1933-1934,
- e. obora, mur., k. XIX,
- f. chlewnia, mur., 1905, remont. Dach 1938
- g. jałownik, ob. owczarnia, mur.(kam.), ok. 1900, remont. 1933-1934,
- h. stodoła, mur., 1875, remont. 1970 i 1971,
- i. stodoła, mur., 1900,
- j. stodoła, mur., 4ćw. XIX, cz. Przebud. Wnętrza ok 1960-1970, wymiana więźby dachowej 1983-1984,
- k. spichlerz, mur., ok 1850, remont. 1936-1937,
- l. kuźnia, ob. magazyn ogrodniczy, mur., ok. 1870,
- m. kuźnia, mur., 1912,
- n. stelmacharnia, ob. stolarnia, szach., ok. Poł. XIX, wymiana ścian na mur. 1937,
- o. pozostałości ogrodzenia z bramą i furtką, mur.(kam.), pocz. XX,
- p. park krajobrazowy, k. XIX,

II PODWÓRZE FOLWARCZNE:

- r. owczarnia, ob. jałownik, mur., k. XIX,
- s. stodoła, mur., pocz. XX,
- t. dom pracowników folwarcznych, mur., 2 poł. XIX,

KOLONIA MIESZKALNA PRACOWNIKÓW FOLWARKU:

- u. ośmiorak, ob. dom nr 2, mur., k. XIX,
- w. czworak, ob. dom nr 13, szach., 1800, wymiana ściany na mur. I systemu ogrzewczego 2 dek. XX,
- x. 7 czworaków, ob. domy nr 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 10, mur., 1 ćw. XX.

DRZĘCZEWO PIERWSZE

- 36. SZKOŁA, mur., 1 ćw. XX,
- 37. DOM NR 4, mur., pocz. XX,
- 38. DOM NR 6, mur., pocz. XX,
- 39. DOM NR 11, mur., l. 30 XX,
- 40. DOM NR 13, mur., l. 30 XX,
- 41. DOM NR 17, szach.-mur., XIX/XX,
- 42. DOM NR 27, mur., k. XIX.

GŁOGÓWKO

43. ZESPOŁ KLASZTORNY FILIPINÓW NA ŚWIĘTEJ GÓRZE:

- a. kościół, p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP i ś w. Filipa Neri, mur., 1677-1682, proj. Baltazar Langhena, bud. Pod kierunkiem Jerzego Catenaziego, II etap budowy 1685-1696, arcg. Andrzej I i II Catenazzi, bud. Kopyły z latarnia i hełmy wieży 1726-1728, proj. Pompeo Ferrari, bud. Jan Adam Stier, wymiana pokrycia kopyły na miedziane 1756, dobud. Zakrystii i 4 wieżyczek 1758, schody i balustrady przed fasadą 1774-1780, bud. Józef Prokański i Jan Rimpler, remont, wewnątrz 1864-1868, prace przy kopule 1954-1968, remont, wewnątrz 1664- 1968, nowe tynki 1972-1973,
- b. klasztor, mur., 1732-1736, ukończony ok. 1748, proj. Pompeo Ferrari przy współpracy bud. Jana Adama Stiera, hełm na wieży zegarowej 1756, przebud. 2 kondygnacji 4 ćw. XIX, przebud. Kaplicy w narożu pn.-wsch. 1928, remont. kaplica 1927, remont, wewnątrz 1977, remont, elewacje 1981-1982, wyburzenie ścianek działowych na 2 kondygnacji 1987,
- c. łącznik klasztoru z zakrystią, mur., 1748, bud. Jan Adam Stier
- d. studnia w wirydarzu, drewn., XVIII (lubi 657),
- e. ogrodzenie kościoła z bramą, mur., ok. 1757, proj. Pompeo Ferrari (?) uzupełnione i remont. 1974-1978,
- f. ogrodzenie klasztoru z bramą i budynkiem bramnym, mur., ok. poł. XVIII, dobud. Przy bramie salek katechetycznych 1974,
- g. budynek gospodarczy, mur., 1850,
- h. schronisko dla starców (d. Pracowników majątków fundacyjnych klasztoru), ob. dom nr 15, mur., 2 poł. XIX, remont. 1979,
- i. kaplica ze studnią i cudownym źródłem, mur., 1780, bud. Ogrodzenia i nakrycie studni daszkiem 1781,

- j. 3 budynki zajazdu, tzw. Nadolnika (ob. na terenie Gostynia, ul. Jana Pawła II (Wolności) nr 52-54), mur., 2 poł. XVIII.

GODUROWO

44. ZESPOŁ DWORCA KOLEJOWEGO:

- a. dworzec, mur.,-szach., pocz. XX,
b. dom mieszkalny, mur., pocz. XX.

45. ZESPOŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, wł. AWRSP:

- a. ruina dworu, mur., 1 poł. XVIII, rozbud. XVIII i pocz. XX, spalony 1946,
b. rządcówka (oficyna ?), ob. biuro i mieszkania, mur., 2 poł. XIX, cz. Przebud. pocz. XX,
c. park krajobrazowy, k. XVIII, przekształcony XIX,
d. kapliczka z figurką MB z Dzieciątkiem, mur., 1883,

FOLWARK:

- e. obora, mur., 4 ćw. XIX,
f. stodoła, mur.(kam.), 4 ćw. XIX,
g. spichlerz, ob. magazyn, mur., 4 ćw. XIX, cz. przebud.

46. DOM NR 5, mur., 1 ćw. XX,
47. DOM NR 7, mur., XIX/XX,
48. DOM NR 8, mur., pocz. XX,
49. DOM NR 10, mur., 4 ćw. XIX.

GRABONÓG

50. KARCZMA, ob. dom mieszkalny nr 66 (d. 35), wł. Prywatna, mur., ok 1820, przebud. wnętrza 1955, gruntownie remont. 1985,

51. ZESPOŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a. pałac, wł. ZSR w Grabonogu, mur., ok 1820, dobudskrzydła pd.(?) l. 80 XIX, przebud. l. 20 XX, arch. Marian Andrzejewski, przebud. i podwyższony o I kondygnację po 1945,
b. dwór, następnie oficyna, ob. Muzeum im. Edmunda Bojanowskiego, wł. ZSR w Grabonogu, szach., 1800, przybudówka wsch. 1 poł. XIX, gruntownie remont. 1954, remont. 1980-1981,
c. studnia, wł. ZSR w Grabonogu, drewm., I poł. XIX, gruntownie remont. 1983, **PODWÓRZE FOLWARCZNE**, wł. AWRSP:
d. owczarnia, mur., I ć w. XX,
e. lamus, ob. budynek gospodarczy, mur., 1820,
f. spichlerz, mur., 1881,
g. park, XIX,

KOLONIA MIESZKALNA PRACOWNIKÓW FOLWARKU wł. AWRSP

- h. 3 czworaki, ob. domy nr 55, 56, 58, mur., pocz. XX,

52. ZESPOŁ DOMU NR. 21:

- a. dom, szach., 2 poł. XIX,
b. stodoła, szach., 2 poł. XIX,

53. DOM NR 5, mur., pocz. XX,

54. DOM NR 6, mur., 1 ćw. XX

55. DOM NR 20 (z kapliczka słupową), mur., pocz. XX,

56. DOM NR 22, mur., 4 ćw. XIX,

57. DOM NR 23, mur., 1 ćw. XX,

58. DOM NR 28, 1 ćw. XX,

59. DOM NR 55, mur., 1 ćw. XX.

LAFAJETOWO

60. DOM NR 5, mur., pocz. XX.

LIPIE

61. KAPLICZKA SŁUPOWA z figurą św. Jana Nepomucena, mur., pocz. XX,

62. DWORZEC KOLEJOWY, mur., pocz. XX,

63. ZESPOŁ FOLWARCZNY:

- a. rządcówka, mur., k. XIX,
b. obora, ob. owczarnia, mur., 2 poł. XIX,
c. czworak (?), ob. dom nr 26, mur., k. XIX,
d. czworak, mur., k. XIX,

64. ZESPOŁ DOMU NR 16:

- a. dom, mur., pocz. XX,
b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.

ŁÓDŹ

65. ZESPOŁ FOLWARCZNY:

- a. rządcówka, ob. dom nr 6, mur., 1928,
b. obora, mur., 3 ćw. XIX, remont. 1935,
c. stodoła, mur., k. XIX.

MICHAŁOWO

66. ZESPOŁ SZKOŁY (2 budynki), mur., pocz. XX,

67. ZESPOŁ DOMU NR18:

- a. dom, szach., 1 poł. XIX,
b. stodoła, szach., 2 poł. XIX,

68. DOM NR 8, mur., pocz. XX,

69. DOM NR 12, mur., pocz. XX,

70. DOM NR 21, mur., pocz. XX,

71. DOM NR 24, mur., l. 30 XX,

72. DOM NR 26, mur., pocz. XX,

73. DOM NR 27, mur., pocz. XX,

74. DOM NR 31, mur., pocz. XX,

75. DOM NR 32, mur., pocz. XX,

76. DOM NR 33, mur., pocz. XX.

86. DOM NR 34, mur., pocz. XX,

87. DOM NR 36, mur., l. 30 XX,

88. DOM NR 40, mur., pocz. XX,

89. DOM NR 41, ob. budynek gospodarczy, mur. pocz. XX

90. DOM NR 46, mur., 1 ćw. XX

91. DOM NR 54, mur., k. XIX

92. DOM NR 55, mur., 1 ćw. XX

93. BUCYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 15, mur., 1 ćw. XX

94. STODOŁA w zagrodzie nr 30, szach.-drew., k. XIX.

PIASKI

UKŁAD URBANISTYCZNY. XIV.

86. ZESPOŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO, ob. rzyn.-kat. Par. p.w. Niepokalanego Serca Marii:

- a. kościół, szach., 1775-1782, remont. 1892 bud. Krauze z Gostynia, zniszczenie fasady zach. 1845, remont. 1950-1964, bud. Ryba z Wałkowa oraz 1955,
- b. kaplica cmentarna, mur., 2 poł. XIX
- c. dzwonnica, drewn., 3 ćw. XVIII lub 1 poł. XIX,
- d. pastorówka, ob. szkoła podstawowa, ul. Dworcowa nr 3, mur., pocz. XX
- e. plebania, ul. Dworcowa nr 28, mur., 1 ćw. XX, gruntownie remont, i cz. Przebud. po 1945,
- f. szpital parafialny, ul. Dworcowa nr 2, mur., pocz. XX

87. ZESPOŁ KLASZTORNY I SZPITALNY BONIFRATÓW w Marysinie, od 1956 szpitala przeciwgruźlicznego:

- a. klasztor ze szpitalem, mur., 1893-1895, przebud. frontowego skrzydła szpital z reflektarzem 1908-1909, przełożenie dachu 1988-1989,
- b. kaplica, mur., 1905-1907, bud. Piątkowski z Gostynia, remont. 1986, przełożenie dachu 1988-1989,
- c. szpital, mur., 1903-1904, przełożenie dachu 1988-1989,
- d. dom lekarz, ob. mieszkalny, ul. Dworcowa nr 22 (d. 20), mur., 1900-1901
- e. budynek mieszkalno-gospodarczy ze spichlerzem, mur., 1893-1894, przełożenie dachu 1988-1989,
- f. budynek gospodarczy, mur., 1893-1894, przełożenie dachu 1988-1989
- g. budynek gospodarczy, mur., 1893-1894, przełożenie dachu 1988-1989
- h. kostnica, mur., 1916, przełożenie dachu 1988-1989
- i. kapliczka słupowa, mur., 1905
- j. park leśny z cmentarzem zakonnym, 1897,
- k. kaplica cmentarna, mur., k. XIX,

1. ogrodzenie, mur., pocz. XX

88. RATUSZ, ul. 6 stycznia nr 1, mur., 1897,

89. SZKOŁA ul. Szkolna nr 1, mur., pocz. XX

90. PRZEDSZKOLE, ul. Dworcowa nr 23, mur., 1930

91. POCZTA, ul. 6 stycznia nr 2, mur., 1895

92. DWORZEC KOLEJOWY, mur., pocz. XX

UL. DWORCOWA

93. DOM NR 1, mur., pocz. XX

94. DOM NR 5, mur., pocz. XX

95. DOM NR 7, mur., pocz. XX

96. DOM NR 13, mur., pocz. XX

UL. GOSTYŃSKA

97. DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX

98. DOM NR 6, mur.(szach?), 2 poł. XIX

99. DOM NR 7, mur., pocz. XX

UL. GRUNWALDZKA

100. DOM NR 7, mur.(szach?), XIX/XX

101. DOM NR 13, szach., 1 poł. XIX

102. DOM NR 21, mur., k. XIX

UL. GWARNA

103. DOM NR 3, mur., pocz. XX

UL. ŚW. MARCINA

104. DOM NR 2, mur., pocz. XX

105. DOM NR 3, mur., l. 30 XX

106. DOM NR 11, mur., 1 ćw. XX

107. DOM NR 18, mur., k. XIX

108. DOM NR 20, mur., XIX/XX

UL. POZNAŃSKA

109. DOM NR 1, mur., pocz. XX

RYNEK

110. DOM NR 2, mur., 1 ćw. XX

111. DOM NR 3, mur., 3 ćw. XIX

112. DOM NR 4, mur., 1 ćw. XX

113. DOM NR 5, mur., 1 ćw. XX

114. DOM NR 6, mur., k. XIX

115. DOM NR 7, mur., XIX/XX

116. DOM NR 9, mur., pocz. XX

117. DOM NR 11, mur., k. XIX

118. DOM NR 13, mur., k. XIX

119. DOM NR 14, mur., pocz. XX

UL. SIENKIEWICZA

120. DOM NR 5, mur., 1 ćw. XX

121. DOM NR 19, mur., 2 poł. XIX

UL. SŁOWACKIEGO

122. DOM NR 1, mur., pocz. XX

123. DOM NR 11, mur., 1932

UL. STRZELECKA

124. DOM NR 1, mur., k. XIX

125. DOM NR 7, mur., pocz. XX

UL. 6 STYCZNIA

126. DOM NR 6 szach., 1 poł. XIX

UL. SZKOLNA

127. DOM NR 2, mur., pocz. XX

128. DOM NR 3, mur., pocz. XX

129. DOM NR 4, mur., pocz. XX

130. DOM NR 8, mur., 1 ćw. XX

131. DOM NR 10, mur., XIX/XX

132. DOM NR 11, mur., k. XIX

UL. WARSZAWSKA

133. DOM NR 2, mur., ok. poł. XIX

134. DOM NR 5, mur., pocz. XX

135. DOM NR 6, mur., 1 poł. XIX

136. DOM NR 9, mur., k. XIX

137. DOM NR 11, (z bramą), mur., 2 poł. XIX

138. DOM NR 12, mur., XIX/XX

- 139. DOM NR 13, mur., k. XIX
- 140. DOM NR 14, mur., k. XIX
- 141. DOM NR 18, mur., pocz. XX
- 142. DOM NR 28, mur., k. XIX
- 143. DOM NR 31, mur., ok. poł. XIX

UL. WĄSKA

- 144. DOM NR 4, mur., 1 ćw. XX
- 145. DOM NR 6, mur., 1934

UL. ZIELONA

- 146. DOM NR 1, mur., 1 ćw. XX
- 147. STODOŁA, mur., pocz. XX

PODRZECZE

- 148. ZESPOŁ SZKOŁY:
 - a. szkoła, mur., pocz. XX
 - b. stodoła, mur.-drewn., 1 ćw. XX,
- 149. ZESPOŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY:
 - a. pałac, mur., ok. 1848, arch. Karol Wurtemberg(?), rozbud. Od zach i pd. XIX, remont. 1986
 - b. park krajobrazowy, 2 poł. XIX

FOLWARK:

- c. Rządcówka, ob. dom nr 40, mur., 4 ćw. XIX, przebud po 1945
- d. obora ze spichlerzem, mur., ok 1880, remont. I. 70 XX.
- e. kuźnia, mur., ok. 1880-1900, remont, ok 1950-1960,
- f. brama na teren folwarku, mur., ok. 1848

KOLONIA MIESZKALNA:

- g. dwojak, ob. dom nr 4, mur., 1 ćw. XX
- h. trojak, ob. dom nr 7. mur., XIX/XX
- i. czworak, ob. dom nr 5, mur., ok. 1880-1900
- j. sześciorak, ob. dom nr 6, mur., ok. 1880-1900

- 150. DOM NR 19, mur., 1 ćw. XX
- 151. DOM NR 21, mur., pocz. XX
- 152. DOM NR 22, mur., 4 ćw. XIX
- 153. DOM NR 35 (d. 42), mur., pocz. XX
- 154. STODOŁA, w zagrodzie nr 18, mur., pocz. XX

XX

- 155. BUDYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 27, mur., pocz. XX

RĘBOWO

- 156. ZESPOŁ SZKOŁY:
 - a. szkoła, mur., 1 ćw. XX
 - b. dom z częścią gospodarczą, mur., 1 ćw. XX
- 157. DOM NR 4, sza., 1855
- 158. DOM NR 12, mur., 1 ćw. XX
- 159. DOM NR 14, mur., pocz. XX
- 160. DOM NR 17, szach., 2 poł. XIX
- 161. DOM NR 34, drewn., 1943
- 162. DOM NR 41, mur., 1 ćw. XX
- 163. STODOŁA w zagrodzie nr 25, szach., 4 ćw. XIX

XIX

SMOGORZEWO

- 164. ZESPOŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
 - a. dwór, mur., pocz. XIX, przebud. ok. poł. XIX, przebud i odbud. Części pd. k. XIX
 - b. park krajobrazowy, ok. poł. XIX

FOLWARK:

- c. chlewnia, mur.-drewn., 1 dek. XX
- d. stajnia z wozownią (chlewnia), mur., 2 poł. XIX, remont i przebud. 1970
- e. spichlerz, mur., 2 poł. XIX, przebud. 1900
- f. stodoła, mur., 1889, przebud. ok. 1960-1970
- g. gorzelnia, mur., 1850, cz.przebud. 1907, remont, i dobud. Przybudówki ok 1960- 1970, remont 1987
- h. spichlerz, ob. dom ze stodołą, mur.(kam.), 3 ćw. XIX, remont. 1928.

165. ZAGRODA NR 3:

- a. dom, mur., XIX/XX
- b. budynek gospodarczy, mur.(kam.), pocz. XX

166. ZAGRODA NR 30,:

- a. stodoła, mur., 1 ćw. XX
- b. budynek gospodarczy, szach.-drewn., k. XIX

167. ZAGRODA NR 54,:

- a. stodoła, szach., k. XIX
- b. budynek gospodarczy, mur., i ćw. XX

168. DOM NR 4, szach., k. XIX

169. DOM NR 22, szach., 4 ćw. XIX

170. DOM NR 44, mur., XIX/XX

STRZELCE MAŁE

171. ZAGRODA NR 3:

- a. dom, mur., XIX.XX
- b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX

172. ZAGRODA NR 9:

- a. dom, mur., 1 ćw. XX
- b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX

173. DOM NR 6, mur., k. XIX

174. DOM NR 7, szach., 2 poł. XIX

175. DOM NR 8, mur., pocz. XX t

176. DOM NR 25, mur., 1 ćw. XX

177. DOM NR 32, mur., 1 ćw. XX

178. DOM NR 36, szach., 2 poł. XIX

STRZELCE WIELKIE

179. ZESPOŁ KOŚCIOŁA PAR. P. W. Ś W. MARCINA BPA:

- a. kościół, mur., 1487-1490. restaur. Przed 1686, wymiana więźby dachowej XVIII, do bud. Wieży 1862, do bud. Kruchty 1896, do bud. transeptu i prezbiterium z zakrystiami 1902-1903, arch. Roger Sławski
- b. organistówka, mur., 4 ćw. XIX
- c. kaplica grobowa rodziny Stablewskich, mur., 4 ćw. XIX
- d. ogrodzenie, mur.(kam.), k. XIX
- e. Plebania, mur., k. XIX
- f. wikarówka., ob. dom sióstr zakonnych, mur., pocz. XX

- g. dom starców i szpital parafialny, ob. dom nr. 7, mur., 1 poł. XIX, przebud.
- h. budynek wikariatu, sali parafialnej z domem zarządcy dóbr kościelnych wraz z frontowym ogrodzeniem, podórzem gospodarczym i ogrodem w Strzelcach Wielkich
180. SZKOŁA, ob. dom mieszkalny nr 54, mur., pocz. XX
181. ZESPOŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
- a. dwór, mur., 2 poł. XIX
- b. chlewnia, mur., 1 dek. XX
- c. obora z częścią mieszkalną, mur., ok 1890-1900, nadbud. 2 kondygnacji nad częścią mieszkalną 1950 d. spichlerz, mur., 1850, remont. 1. 70 XX
182. DOM NR 48, mur., l. 30 XX
183. DOM NR 50, mur., pocz. XX
184. DOM NR 52, mur., 1911
185. DOM NR 55, mur., 1 ćw. XX
186. DOM NR 56, mur., 1 ćw. XX
187. DOM NR 61, mur., 1 ćw. XX
188. DOM NR 65, mur., 1930
189. DOM NR 67, mur., 1 ćw. XX
190. DOM NR 68, mur., 1 ćw. XX
191. DOM NR 70/71, szach., 2 poł. XIX
192. BUDYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 34, mur., 1 ćw. XX
193. BUDYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 41. mur., 1 ćw. XX

SZELEJEWO

194. SZKOŁA, mur., pocz. XX
195. ZESPOŁ DWORCA KOLEJOWEGO:
- a. dworzec, mur., pocz. XX
- b. budynek gospodarczy, mur., pocz. XX
- c. dom dróżnika, mur., 1 ćw. XX
196. ZESPOŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
- a. dwór, ob. oficyna, mur., ok. 1820, rozbud. Od wsch i zach. Pocz. XX, remont. 1975- 1978
- b. pałac myśliwski, mur., 1906, cz. Spalony 1945, remont. l. 50 i 70 XX
- c. oficyna, mur., pocz. XIX, remont i przebud. 1978
- d. kaplica, mur., 1647, remont. XVIII, 1 ćw. XX i 1976-1977
- e. stróżówka, ob. dom mieszkalny, mur., 1920, remont. 1977
- f. ogrodzenie z 2 bramami, mur.(kam.), pocz. XX
- g. park krajobrazowy z aleją lipową, pocz. XX
- PN. PODWÓRZE FOLWARCZNE:
- h. oficyna (dom koniuszego?), ob. dom nr. 2, mur., 1 poł. XIX
- i. dom, tzw. Kasyno, ob. dom nr 7, mur., k. XIX
- j. stajnia konii wyjazdowych, mur., k. XIX.
- k. stajnia, mur., k. XIX
- l. 2 stodoły, mur., k. XIX
- m. spichlerz, mur., l poł XIX, remont. 1978

- n. zespół browaru:
- browar, ob. gorzelnia, mur., ok. poł. XIX, przebud. na gorzelnię 1880
- dom gorzelnego, mur., 1896, rozbud. Od pn i remont 1979
- o. kuźnia, mur., 1912, remont. 1978 i 1988
- p. ujeżdżalnia, ob. ośrodek zdrowia, mur., k. XIX, przebud.
- PD. PODWÓRZE FOLWARCZNE:
- r. dom (rządcówka?), mur., k. XIX
- s. dom, ob. nr 10, mur., XIX/XX
- t. owczarnia, następnie młyn, mur., 1910, arch. Eugen Wenterhalder, bud. Isten, przebud. na młyn po 1920

KOLONIA MIESZKALNA:

- u. 2 domy, ob. nr 12 i 13, mur., pocz. XX
- w. 5 czworaków, ob. domy nr 8, 9, 20, 21 i 22, mur., XIX/XX (nr 8) i ok. 1900
197. ZAGRÓD A NR 49:
- a. dom, szach., 4 ćw. XIX
- b. dom, mur., 1 ćw. XX
- c. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX
198. DOM NR 11, mur., 1 ćw. XX
199. DOM NR 12, mur.(kam.), pocz. XX
200. DOM NR 17, mur., 1 ćw. XX
201. DOM NR 18, mur., k. XIX
202. DOM NR 23, mur., pocz. XX
203. DOM NR 44, mur., 1 ćw. XX
204. DOM NR 45, mur., 1 ćw. XX
205. DOM NR 94, szach., 2 poł. XIX
206. DOM NR 108, mur., pocz. XX
207. DOM NR 110, mur., l. 30 XX

TANIECZNICA

208. ZESPOŁ FOLWARCZNY (rozparcelowany po 1945):
- a. dom, mur., k. XIX
- b. 2 stodoły, mur., i mur.(kam.), k. XIX
209. DOM NR 1, mur., 1 ćw. XX
210. DOM NR 3, mur., 1 ćw. XX.

Wykaz zabytkowych cmentarzy na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków

Głogówko

Cmentarz klasztorny, zał. 2 poł. XVI w

Piaski

- cmentarz przykościelny, ewangelicki, zał. 2 poł. XVIII w.
- cmentarz parafialny, zał. 1928 r.
- cmentarz żydowski, zał. Kon. XVIII w.

Piaski - Marysin

Cmentarz zakonny przy szpitalu bonifratrów, zał. koń. XIX w.

Strzelce Wielkie

Cmentarz przykościelny, zał. 2 poł. XIX w. Cmentarz parafialny, zał. 1925 r.

3.4. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków)

Głogówko

- Pięta w kościele klasztorным, nr rej. 27 z 1.06.1968
- wyposażenie kościoła klasztorного - 142 pozycje, nr rej. 34 B z 2.11.1970
- wyposażenie kościoła klasztorного - 128 pozycji, nr rej. 240 B z 18.10.1997

Strzelce Wielkie

- wyposażenie kościoła parafialnego - 14 pozycji, nr rej. 74 B z 29.03.1971
- ołtarz w grobowcu rodziny Stablewskich, nr rej. 149 B z 27.11.1971

Szelejewo

- wyposażenie kaplicy dworskiej - 6 pozycji, nr rej. 150 B z 27.11.1971
- kapliczka przydrożna z rzeźbą św. Benona, nr 151 B z 27.11.1971
- kapliczka przydrożna z rzeźbą św. Wawrzyńca, nr rej.: 152 B z 27.11.1971

3.5. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe)

3.5.1 Wykaz parków na terenie gminy Piaski wpisanych do rejestru zabytków

Bodzewo - park pałacowy, zał. XIX w., nr rej. 1560/a z 30.09.1995

Godurowo - park dworski, zał. 2 poł. XVIII w., nr rej. 74 z 2.05.1956

Grabonóg - park dworski, zał. 2 poł. XIX w. nr rej. 565 z 9.05.1956

Piaski - Marysin - park szpitalny, zał. XVIII w., nr rej. 1415/A z 1.06.1993 Podrzecze - park pałacowy, zał. 2 poł. XIX w., nr rej. 1382/A z 23.02.1973 Smogorzewo - park dworski, zał. 2 poł. XIX wieku., nr rej. 1570/A z 10.11.1995 Szelejewo - park pałacowy, zał. 2 poł. XIX w., nr rej. 1507/A z 10.04.1974

3.5.2. Wykaz zabytkowych cmentarzy na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków

Głogówko

Cmentarz klasztorny, zał. 2 poł. XVI w

Piaski

- cmentarz przykościelny, ewangelicki, zał. 2 poł. XVIII w.
- cmentarz parafialny, zał. 1928 r.

- cmentarz żydowski, zał. Kon. XVIII w.

Piaski - Marysin

Cmentarz zakonny przy szpitalu bonifratrów, zał. kon. XIX w.

Strzelce Wielkie

Cmentarz przykościelny, zał. 2 poł. XIX w.

Cmentarz parafialny, zał. 1925 r.

3.5.3. Zobrazowanie rozmieszczenia istotnych składników krajobrazu kulturowego.

Zobrazowanie rozmieszczenia istotnych składników krajobrazu kulturowego przedstawia załącznik graficzny - Załącznik nr 1

3.6. Zabytki archeologiczne

3.6.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Na terenie gminy Piaski do rejestru zabytków wpisano 8 stanowisk archeologicznych (3 grodziska, 4 osady oraz 1 kurhan).

1. Godurowo, st. 1, AZP 63-29/109
Nr rejestru 1150/A z dnia 10.08.1989 r.
Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza z fazy B/C-E (VII-XII w.)
2. Grabonóg, st. 33, AZP 64-29/20
Nr rejestru 1247/A z dnia 06.03.1992 r.
Kurhan kultury przedłużyckiej z wczesnej epoki brązu.
3. Podrzecze, st. 1, AZP 64-28/43
Nr rejestru 1149/A z dnia 10.08.1989 r.
Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza z fazy C/D (IX-XII w.)
4. Podrzecze, st. 1 a, AZP64-28/44
Nr rejestru 1152/A z dnia 10.08.1989 r.
Osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy A/B-D (VI/VII-X w.)
5. Podrzecze, st. 2, AZP 64-28/45
Nr rejestru 1151/A z dnia 10.08.1989 r.
Osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy D/E (X-XI w.)
6. Podrzecze, st. 3, AZP 64-28/46
Nr rejestru 1154/A z dnia 10.08.1989 r.
Osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy C/D (IX-XI w.), osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy F (XIII-XIV w.), osada z okresu późnego średniowiecza (XIV-XV w.)
7. Podrzecze, st. 13, AZP 64-28/56
Nr rejestru 1153/A z dnia 10.08.1989 r.
Osada kultury przeworskiej z późnego okresu lateńskiego-wczesnego okresu wpływów rzymskich (II w. p.n.e.-II w. n.e.)
8. Rębowo, st. 1, AZP 65-29/8 Nr rejestru 46 z 1959 r.
Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza (z fazy C-D (IX-XI w.)

3.6.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajo- brazowej.

Na terenie gminy zarejestrowano następujące stanowiska archeologiczne o własnej formie kraj obrazowej:

- grodzisko w Godurowie
(Grodzisko wklęsłe z wałem poprzecznym i fosą, o silnie zatartych kształtach.
Średnica 50x45-50 m.
Położone w obrębie pola uprawnego i łąki, ulega silnej niwelacji)
- grodzisko w Podrzeczu
(Grodzisko wklęsłe, słabo rysujące się w terenie. Średnica ok. 60 m. W wale nasyp kamienny.
Położone na polu uprawnym, zniwelowane)
- grodzisko w Rębowie
(Grodzisko wklęsłe, owalne.
Położone w obrębie pola uprawnego, silnie zniwelowane)
- kurhan w Grabonogu
(Duży kurhan o średnicy 22 m.
Położony w obrębie pola uprawnego, ulega niwelacji)

3.6.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowa- nych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funk- cją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych - uwarunkowania fizjograficzne).

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo-konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje on dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną terenu oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak dodać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Poniższa tabela prezentuje zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Piaski.

Kategorie faktów osadniczych w obrębie stanowisk							Ilość faktów	Ogólna ilość
Grodzisk	Cmentarzyska płaskie	Cmentarzyska	Osady	Punkty osadnicze	Siady osadnicze	Inne		
4	6	2	79	3	229	11	334	202
w tym w rejestrze zabytków								
3		1	4					8

Gmina Piaski to teren położony na styku dwóch prowincji. Część północna należy do Pojezierza Południowobałtyckich, makroregionu Pojezierza Leszczyńskiego i mezoregionu Pojezierza Krzywińskiego. Część południowa natomiast należy do Nizin Środkowopolskich, makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej i mezoregionu Wysoczyzny Kaliskiej. Ukształtowanie powierzchni terenu jest urozmaicone jedynie w północnej i zachodniej części gminy. Wynika to z położenia w strefie marginalnej ostatniego zlodowacenia, w fazie najdalszego jego zasięgu (faza leszczyńska). Powierzchnia wysoczyzny morenowej rozcięta jest tu przez pradolinę Obry (biegnącą równoleżnikowo na północnej krawędzi gminy) z całym systemem dolin bocznych m. in. rzeki Kani (skraj zachodni gminy) i rzeki Dąbrówki (część wschodnia gminy). Z dolinami tych rzek wiąże się najgęstsze osadnictwo pradziejowe tego terenu. Pomiędzy dolinami rzecznyymi i dalej na południe, rozciąga się dosyć płaski, bezziorny teren równinny, o nieznacznej różnicy poziomów, poprzecinany niewielkimi ciekami naturalnymi i rowami odwadniającymi, w części zachodniej uchodzącymi

do doliny Kani, a w części wschodniej do Dąbrówki. Centralna część terenu gminy, teren równinny, był obszarem o znacznie mniej korzystnych warunkach, głównie hydrograficznych, do rozwoju osadnictwa, co czytelne jest w dyspersji stanowisk archeologicznych.

Pokrywą glebową tworzą gleby gliniaste i bielice (teren równinny) oraz gleby bagienne i piaszczyste (doliny).

Ogółem wystąpiły w granicach gminy 202 stanowiska, w obrębie których zarejestrowano 334 fakty osadnicze. Osadnictwo to w obrębie poszczególnych stanowisk nie jest szczególnie intensywne, w 60% są to stanowiska jednoelementowe, czyli stanowią pozostałości z jednego okresu chronologicznego, na 26% stanowisk odkryto ślady osadnictwa z dwóch okresów, a tylko 14% stanowisk to stanowiska wielokulturowe (3-5 faktów osadniczych), na których zachowały się pozostałości świadczące o ciągłości osadniczej na danym stanowisku.

Stanowiska położone są głównie na obrzeżach terenu gminy, przy krawędziach dolin rzecznych:

Kani, Dąbrówki i Obry, a także (zdecydowanie mniej intensywnie) w sąsiedztwie niewielkich cieków, rozcinających wysoczyznę. Osadnictwo na tym terenie trwało nieprzerwanie od epoki kamienia, poprzez epokę brązu aż do średniowiecza i czasów nowożytnych.

Na terenie gminy zarejestrowano kilka skupisk stanowisk archeologicznych:

- (I) na wschód od Rębowa, wokół grodziska, skoncentrowało się osadnictwo wczesnośredniowieczne
- (II) niezbyt intensywna koncentracja osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego w rejonie Bodzewka
- z osadnictwem doliny Kani związanych jest kilka skupisk:
 - (III) na zachód od Podrzecza skupisko osad od kultury przeworskiej do średniowiecza;
 - (IV) skupisko osadnictwa wczesnośredniowiecznego (grodzisko z osadami) na północ od Podrzecza (po zachodniej stronie torów kolejowych);
 - (V) skupisko osadnictwa pradziejowego (osady i cmentarzyska kultury łużyckiej i przeworskiej) oraz z okresu wczesnego średniowiecza w widłach Kani i Starej Kani, na zachód od Grabonogu (po wschodniej stronie toru kolejowego);
 - (VI) wokół Dręczewa skoncentrowało się osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne
 - (VII) z pradoliną Obry związane jest skupisko osad kultury łużyckiej i z okresu wczesnego średniowiecza na północ od Smogorzewa
 - z doliną Dąbrówki wiąże się kolejne skupiska osadnicze
 - (VIII) bardzo intensywne skupisko osadnictwa od epoki brązu po wczesne średniowiecze usytuowane jest na wschód od Smogorzewa
 - (IX) na północ i wschód od Godurowa rozlokowało się osadnictwo pradziejowe (szczególnie rozwinięte kultury przeworskiej z osadami i cmentarzyskiem) oraz wczesnośredniowieczne (grodzisko z towarzyszącymi osadami)

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Piaski zostały zarejestrowane we wschodniej (Szelejewo) oraz zachodniej części gminy (Podrzecze, Grabonóg, Bodzewo, 'Bodzewko). Datowane są ogólnie na okres epoki kamienia. Z młodszego okresu tej epoki -neolitu (od 6/5 do 3 tysiąclecia p.n.e.) - znane są stanowiska głównie w północnej i zachodniej części terenu gminy. W Podrzeczu natrafiono prawdopodobnie na ślad kultury lendzielskiej, w Grabonogu i Smogorzewie zachowały się ślady osadnicze kultury pucharów lejkowatych, a w Grabonogu i Godurowie ślady osad kultury amfor kulistych. Ogółem znaleziska z epoki kamienia stanowią 8% wszystkich zarejestrowanych faktów osadniczych.

Na kolejną epokę (wczesną epokę brązu) datowanych jest 6 śladów penetracji osadniczej w rejonie Godurowa i Grabonogu, m.in. pozostałości kultury

przedłużyckiej (około 2 tyś. lat p.n.e.) w postaci kurhanu w Grabonogu oraz kurhanu w Podrzeczu.

13% faktów osadniczych związanych jest z kulturą łużycką datowaną od ok. 1400 -400 p.n.e. Zarejestrowano ją na 43 stanowiskach. W rozproszeniu wystąpiła na całym obszarze gminy, lecz wyraźne zagęszczenie tego osadnictwa obserwuje się w rejonie Grabonogu i Smogorzewa, gdzie koncentruje się połowa z wszystkich stanowisk łużyckich. Obok osad tej kultury i mniejszych śladów tego osadnictwa zarejestrowano trzy cmentarzyska z tego horyzontu chronologicznego: dwa w rejonie Grabonogu oraz jedno przy Bodzewie.

Kolejny ważny okres w pradziejach związany jest z kulturą przeworską rozwijającą się w Okresie Wpływów Rzymskich (ok. 200 p.n.e. - 400 n.e.), która również na terenie gminy odcisnęła swe piętno w postaci pozostałości osadnictwa. Zaistniała ona na 41 stanowiskach (12% ogółu faktów osadniczych). Osady tej kultury zlokalizowane są w zasadzie podobnie jak kultura łużycka, na terenach związanych z dolinami rzek, głównie w rejonie Podrzecza i Grabonogu na zachodzie oraz w rejonie Smogorzewa, Godurowa i Szelejewa na wschodzie. Na pozostałym terenie wystąpiła pojedynczo i tylko w formie śladów tego osadnictwa. Cmentarzyska kultury przeworskiej odkryto jedynie w północnej części gminy: w Dręczewie, Godurowie i Grabonogu.

Najbogatsze osadnictwo tego terenu związane jest z okresem wczesnego średniowiecza. Zostało ono zarejestrowane na 93 stanowiskach (co stanowi 27% wszystkich faktów osadniczych). W dużej części wykształca się ono w terenie posiadającym już wcześniej duże tradycje osadnicze, a więc głównie w dolinach rzecznych i ich zlewni. Jednak w okresie wczesnego średniowiecza zajmowane są nie tylko rejony dolin rzecznych ale i tereny wysoczyzny (choć w zdecydowanie mniejszym natężeniu ilościowym i jakościowym). W tym czasie kształtuje się obecny układ miejscowości, stanowiska średniowieczne i nowożytnie występujące w pobliżu obecnych miejscowości wyznaczają tym samym ich metrykę. Stosunkowo wcześniej, bo już około VIII w. dochodzi tu do wykształcenia się grodów, będących pierwszym przejawem feudalizacji tych obszarów i kształtowania się organizmów plemiennych i później państwowego. Wszystkie powstały w terenie z natury obronnym, podmokłym. W dolinie Dąbrówki powstał najstarszy niewielki grodek w Godurowie. Później wzniesiono gród (?) w Szelejewie oraz grody w Podrzeczu (dolina Kani) i Rębowie (Rów Bodzewski). „Wokół” grodów koncentrowało się osadnictwo otwarte w postaci stałych, długotrwałych, rozległych osad (jak np. trzy osady w Podrzeczu wpisane do rejestru zabytków, czy osady w Grabonogu i Godurowie) jak i osadnictwo jedno- lub kilkudworcze czy wręcz sezonowe, którego obecność rozpoznaje się dziś w postaci bardzo licznych śladów tego osadnictwa. Od XI-XII w. tereny tutejsze stanowiły domenę rozwijającej się własności prywatnej i koś-

cielnej. Włości panującego należały tu wtedy do wyjątków. Ślad po osadach służebnych (trudniących się usługami łożeckimi) zachował się jedynie w dwóch nazwach miejscowych - Strzelcach Wielkich i Strzelcach Małych (utraconych zresztą przez monarchę na rzecz rycerstwa w XV w.). Przejściowo książęce były również Szelejewo i Grabonóg. Około połowy XIII w. zaczęto tworzyć sieć parafialną. Najstarszy kościół (siedziba parafii) na terenie gminy Piaski powstał w Strzelcach Wielkich (1389 r.). Na terenie gminy nie rozpoznano jak dotychczas żadnego z cmentarzyk wczesnośredniowiecznych (zarówno pogańskich jak i chrześcijańskich).

Praktycznie wszystkie stanowiska archeologiczne (w świetle badań AZP) zarejestrowane są poza terenem zabudowanym. Jednak należy mieć na uwadze, że mające nawet po kilkaset lat wsie nie zawsze powstawały w próżni, lecz wyrosły na bazie starszego osadnictwa, które rejestrowane jest nieraz tuż przy zabudowaniach. Pod dzisiejszą zabudową wsi mogą więc zalegać, nie do końca rozpoznane jeszcze, historyczne warstwy osadnicze (od okresu lokacji) oraz potencjalne zabytki archeologiczne (także pradziejowe i wczesnodziejowe - zważywszy na ich występowanie na przyległych obszarach - oraz nowożytny).

Wiele wsi gminy Piaski ma średniowieczną metrykę. Pierwsze wzmianki w źródłach pisanych o miejscowościach pochodzą: Dręczewo (1258 r.), Grabonóg (1275 r.), Rębowo (1293 r.), Smogorzewo (1305 r.), Strzelce Wielkie (1310 r.), Szelejewo (1310 r.), Bodzewo (1337 r.), Podrzeczce (1337 r.), Godurowo (1417 r.). Z osadnictwem i działalnością gospodarczą średniowiecznych i nowożytnych wsi związane są ich ślady rejestrowane na 42 stanowiskach późnośredniowiecznych (13% faktów osadniczych) i 32 stanowiskach, na których wystąpiły materiały nowożytny (blisko 10% faktów osadniczych).

Do odkrywania nowych, nieznanych kart historii gminy mogą przyczyniać się nie tylko planowe prace badawcze, ale także wszelkiego rodzaju inwestycje (prace ziemne), gminne czy prywatne.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Kościół ewangelicki w Piaskach - drewniana konstrukcja ścian wieży i więźby dachowej mocno zaatakowana przez drewnojady, nieznaczne zawilgocenie ścian, konieczność wymiany okien i remont zabezpieczający

Dzwonnica przykościelna w Piaskach - spękana i wybrzuszona część cokołu, wypróchniałe podwaliny, zawilgocenie, konieczny remont zabezpieczający.

Zespół Klasztorny Bonifratrów wraz ze szpitalem - Piaski - Marysin - zawilgocenie piwnic. Park i cmentarz wymagają bieżących prac porządkowo - pielęgnacyjnych.

Zespół klasztorny na Świętej Górze - Głogówko - konieczność dalszej wymiany więźby dachowej oraz prowadzenie bieżących prac zabezpieczających.

Kościół p.w. św. Marcina w Strzelcach Wielkich - duże zawilgocenie ścian, trwają prace związane z osuszaniem, konieczny również remont zabezpieczający dachu.

Zespół pałacowo - parkowy w Bodzewie - ugięte stropy na poddaszu, park - stan dobry.

Dwa spichlerze folwarczne - Bodzewo - stan techniczny zły, jeden z obiektów wymaga remontu kapitalnego, drugi rozebrany, pozostała tylko kamienna podmurówka.

Wiatrak - koźlak - Bodzewo - zachowany jedynie kamień młyński i koziół, ze względu na atrakcyjne położenie należało by zrekonstruować.

Spichlerz dworski w Bodzewku - obiekt zawilgocony, zalane piwnice, ugięta i zamknięta więźba, nieszczelne pokrycie, konieczny remont kapitalny.

Spichlerz dworski w Dręczewie - obiekt wykazuje ustabilizowane spękanie ścian, ugięta więźbę, nieszczelność w pokryciu dachowym, konieczny remont zabezpieczający.

Zespół dworski w Grabonogu - konieczność przeprowadzenia drobnych prac zabezpieczających w dawnym dworze oraz prac porządkowych w parku.

Zajazd - Grabonóg - ugięte stropy, zamknięta i zaatakowana przez owady więźba, nieszczelne pokrycie dachu, konieczny pilny remont zabezpieczający.

Zespół pałacowo - parkowy w Podrzeczu - pałac nieużytkowany, stan dobry, w parku konieczne prace pielęgnacyjne

Zespół pałacowy w Szelejewie - wszystkie elementy zespołu pałacowego, z wyjątkiem spichrza, który wymaga remontu, w stanie bardzo dobrym

Godurowo - park dworski - stan parku bardzo dobry, na bieżąco pielęgnowany i porządkowany

Smogorzewo - park dworski - stan parku zły, zanieczyszczony

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

Na terenie gminy Piaski największym zewidencjonowanym zespołem zabytków ruchomych wpisanych do rejestru są obiekty znajdujące się w klasztorze OO Filipinów i Bazylice na Świętej Górze w Głogówku. Łącznie jest objętych ewidencją 496 obiektów, natomiast do rejestru jest wpisanych 270 obiektów. Pozostałe zespoły zabytków ruchomych wpisanych do rejestru stanowią obiekty w Strzelcach Wielkich oraz w kościele parafialnym w Szelejewie. Stan tych obiektów jest dobry.

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych.

W myśl art. 6 pkt 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568) wszystkie zabytki archeologiczne - bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych, gdzie ingerencja człowieka w substancję zabytkową stanowiska jest

najmniejsza. Stan zachowania nawarstwień kulturowych w obrębie stanowisk najczęściej jest trudny do określenia. Ustala się go przy okazji badań rozpoznawczych (powierzchniowych i sondażowych), planowych badań naukowych czy badań ratowniczych przy realizacji inwestycji.

Stan zachowania stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:

Miejscowość	Obszar AZP	Obiekt	Stan zachowania
Godurowo, st. 1	63-29/109	grodzisko	2
Grabonóg, st. 33	64-29/20	kurhan	4
Podrzecze, st. 1	64-28/43	grodzisko	2
Podrzecze, st. 1 a	64-28/44	osada	4
Podrzecze, st. 2	64-28/45	osada	4
Podrzecze, st. 3	64-28/46	osada	4
Podrzecze, st. 13	64-28/56	osada	4
Rębowo, st. 1	65-29/8	grodzisko	5

Legenda: 1 - stan zachowania dobry, nie wymagający żadnych zabiegów konserwatorskich; 2 - wymaga oznakowania; 3 - wymaga zabezpieczenia i uzupełnienia ubytków w rzeźbie; 4 - wymaga badań sondażowych w celu ustalenia stanu zachowania substancji zabytkowej; 5 - wymaga zmiany sposobu zagospodarowania terenu/sposobu użytkowania; 6 - proponowane wykreślenie z rejestru zabytków

Dot. stanu zach. 2 - grodziska znacznie zniwelowane, lecz jeszcze czytelne, wymagają oznakowania i ekspozycji

Dot. stanu zach. 4 - wszystkie osady położone są na polach użytkowanych rolniczo, dlatego wymagają badań sondażowych w celu ustalenia stanu zachowania. Ustalenie tego stanu zdecyduje o konieczności zmiany sposobu użytkowania gruntu lub przeprowadzenia badań ratowniczych na tych stanowiskach.

Dot. stanu zach. 5 - grodzisko położone na polu użytkowanym rolniczo, stale niszczone, wymaga zmiany sposobu zagospodarowania terenu

Odkryte na terenie gminy Piaski stanowiska położone są w zdecydowanej większości na terenach rolniczych (ornych). Istotne zagrożenie dla zachowania substancji zabytkowej stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Orka powoduje destrukcję warstw i obiektów kulturowych, lecz w chwili obecnej zniszczenia te osiągnęły zapewne poziom, który nie powinien ulec zdecydowanemu pogorszeniu w ciągu najbliższych lat, choć użycie coraz nowocześniejszego ciężkiego sprzętu może tę destrukcję przyspieszyć.

Aktualnie zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są głównie inwestycje budowlane i przemysłowe, silny rozwój budownictwa mieszkalnego,

głównie jednorodzinne na obrzeżach istniejących wsi, budowa dróg, uzbrajanie terenu. A zatem podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.

Niektóre zagrożenia pojawiły się w ciągu ostatnich lat, jak na przykład działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali, których rozmiarów nie potrafimy ocenić. Działalność ta szczególnie zagraża cmentarzyskom.

Aby zapobiec zniszczeniu stanowisk archeologicznych, prace ziemne prowadzone w strefie ochrony stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegaturą w Lesznie. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji jak budowa obwodnic, dróg, zbiorników, kopalń kruszywa, gdyż inwestycje te z uwagi na szerokopłaszczyznowy charakter prac ziemnych, w bezpowrotny sposób niszczą substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

W ostatnich kilku latach obserwuje się ogromny przyrost gruntów zagospodarowywanych pod budownictwo jednorodzinne, zlokalizowane głównie na obrzeżach dotychczasowej zabudowy. Na większości tych terenów, dotychczas najbardziej dostępnych do badań AZP, zarejestrowano stanowiska archeologiczne, które przy realizacji tych inwestycji są narażone na zniszczenie.

Zabytkowy układ urbanistyczny byłego miasta Piaski jest wpisany do rejestru zabytków, nakazuje to szczególną ochronę nawarstwień kulturowych w jego obrębie (średniowiecznych - przedlokacyjnych - i nowożytnych).

Przebudowa układów urbanistycznych i ruralistycznych (jak również założeń pałacowo-parkowych) prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają skorygować, uszczegółwić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwi uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie,

a) nieruchomości

Brak aktualnych planów zagospodarowania dla gminy Piaski pociąga za sobą brak szczegółowych zapisów dotyczących ochrony.

Największym zagrożeniem dla zabytków nieruchomości jest prowadzenie niekontrolowanej eksploatacji przez dzierżawców części obiektów zabytkowych. Druga część to budynki będące w zarządzie dzierżawców, opustoszałe i pozbawione bieżącej konserwacji ulegają degradacji bądź też zniszczeniu. Znacznym zagrożeniem jest wymiana oryginalnych drewnianych stolarek okiennych i drzwiowych, ceramicznego pokrycia dachowego, pozbawianie budynków ich pierwotnych dekoracji architektonicznych. Problemy związane z wystrojem elewacji dotyczą także zabudowy wiejskiej i pofolwarczej. Zagrożenia te związane są nie tylko z wymianą stolarek okiennych i drzwiowych, ale także z nieprawidłowymi powiększeniami otworów okiennych bądź ich zamurowaniem. Także cmentarze ulegają degradacji. Teren zarasta samosiejkami i licznymi krzewami, dewastowane są nagrobki lub z braku opieki zapadają się.

b) ruchomych

Obiekty ruchome są narażone na zniszczenie, kradzież, uszkodzenie. Szczególnie zagrożone jest wyposażenie obiektów sakralnych, które nie posiadają urządzeń antywłamaniowych, p-poż, ani monitoringu.

c) archeologicznych

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych (znanych i nierozpoznanych) oraz nawarstwień kulturowych na terenie gminy Piaski, są jak już wspomniano wcześniej, wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia szerokopłaszczyznowych (lecz również wąskoprzestrzennych) prac ziemno-budowlanych. Należą do nich między innymi planowane na najbliższe lata inwestycje (zarówno gminne jak i prywatne):

- zagospodarowanie nawierzchni Rynku oraz ulic przyległych w Piaskach
- budowa zespołu boisk wielofunkcyjnych w Piaskach
- budowa obwodnic (Gostynia i Piasków)

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegaturę w Lesznie.

4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piaski (wynikająca ze studium ochrony zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego) - Uchwała RG Piaski Nr XIII/81/99 z dnia 2.12.1999 r.

Dla zachowania ponadprzeciętnych walorów środowiska oraz jego ochrony przed zmianami i utratą wartości przyrodniczej wprowadzono w studium cały szereg zakazów i ograniczeń, m.in.:

- zakaz prowadzenia działalności przemysłowej, która w istotny sposób wpłynęłaby na zmianę istniejącego krajobrazu i mogłaby spowodować degradację środowiska;

Zakaz lokalizowania bezściółkowych ferm hodowli zwierząt oraz dużych ferm ściółkowych, powyżej 300DJP;

- zakaz lokalizowania obiektów turystyki i wypoczynku o charakterze pobytowym, bez dokonania oceny ich oddziaływania na środowisko;
- zakaz wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub nieczystości;
- ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin na rzecz szerszego upowszechniania biologicznych metod zwalczania szkodników;

Jednocześnie wprowadzono następujące zasady gospodarowania:

- harmonizowanie z otaczającym krajobrazem wszelkiego budownictwa;
- prowadzenie wzmożonego nadzoru budowlanego;
- prowadzenie i projektowanie prac melioracyjnych w sposób nie powodujący szkód w istniejących ekosystemach, a w szczególności w zbiorowiskach roślinności torfowiskowej, łąkowej i wodnej;
- pozostawienie na powierzchniach cięć zrębowych pojedynczych okazałych drzew zwiększenie powierzchni leśnej i zadrzewieniowej
- zabezpieczanie istniejących i wykonywanie nowych przegród biologicznych

W odniesieniu do pomników przyrody, parków i zespołów zieleni wprowadzono:

- zakaz wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew;
- zakaz zanieczyszczenia i niszczenia gleby w zasięgu korony i korzeni drzew;
- zakaz pozyskiwania pączków, kwiatów, owoców i liści z drzew;

- zakaz wznoszenia wszelkich budowli w zasięgu korony i korzeni drzew;
- zakaz umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną pomnika, bezpośrednio na nim lub w zasięgu korony drzewa;
- zakaz wchodzenia na drzewa, z wyjątkiem wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych;
- zakaz dokonywania wszelkich zmian zagospodarowania parku;
- zakaz wznoszenia na terenie parku lub jego otoczenia budowli albo wykonywania robót budowlanych, które mogłyby uszkodzić roślinność parkową;
- nakaz prowadzenia na obszarze parku określonych rodzajów działalności, niezbędnych dla odnowy i pielęgnacji roślinności znajdującej się w parku oraz konserwacji jego urządzeń;
- nakaz usunięcia z parku obiektów budowlanych i urządzeń wpływających szkodliwie na jego stan;

Na terenie gminy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej oraz objęto ochroną pojedyncze obiekty zabytkowe.

We wsi Piaski

Strefa A - obejmuje układ przestrzenny dawnego miasta wraz z zespołem sakralnym i zespołem budynków kolejowych;

Strefa B - obejmuje przedmieście rozwijające się na początku XX wieku na północ od ulicy Warszawskiej tj. ciągi zabudowy mieszkalnej ulic: Sprzecznej, Nowej, Słowackiego, Wąskiej, Strzeleckiej,

Strefa ochrony ekspozycji E obejmuje:

- ciąg zabudowy wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego od strony wschodniej wzdłuż ulicy Warszawskiej w kierunku zachodnim - Gostyńskiej
- teren poprzedzający panoramę miejscowości w widoku pomiędzy drogą do Marysia a historycznym układem przestrzennym;
- obszar przyległy do północnej krawędzi głównej drogi (ulicy Warszawskiej) odległy ok. 2 km na wschód od centrum miejscowości, w którym widać sylwetkę Świętej Góry;

Strefa ochrony krajobrazu K

- obejmuje obszar położony na południe i wschód od miejscowości Piaski aż po Strzelce Wielkie tj. obszar położony na wschód od drogi do Grabonogu (od jej skrzyżowania w kierunku zachodnim) - stok, na którym stoi Marysin, dalej dolina rzeczki i przeciwległy stok aż do ulicy Warszawskiej. Strefa ochrony krajobrazu od strony ulicy Warszawskiej obejmuje obszar, w którym rozciąga się szeroki widok na kościół w Strzelcach Wielkich oraz park i szpital w Marysinie;

We wsi Bodzewo

Strefa A - zespół pałacowy - parkowy oraz dwa spichlerze

Strefa B - układ przestrzenny wsi

We wsi Bodzewko

Strefa A - spichlerz w zespole folwarcznym

Strefa B - podwórze folwarczne wraz z kolonią mieszkalną - dwór z reliktem parku - układ przestrzenny

We wsi Dręczewo Drugie

Strefa A - spichlerz w zespole folwarcznym

Strefa B - zespół folwarczny - układ przestrzenny

We wsi Godurowo:

Strefa A - park dworski krajobrazowy

Strefa B - zespół folwarczny - układ przestrzenny

Strefa K - ochrony krajobrazu wokół parku

We wsi Grabonóg:

Strefa A - zespół dworski

Strefa B - teren podwórza folwarcznego i kolonii mieszkalnej - układ przestrzenny

We wsi Podrzecze:

Strefa A - obejmuje pałac, park, kolonie mieszkalną i zabudowę wzdłuż zachodniej krawędzi podwórza folwarcznego;

Strefa B - obejmuje teren podwórza folwarcznego w zespole pałacowym - układ przestrzenny

We wsi Rębowo

Strefa B - obejmuje układ przestrzenny wsi

We wsi Smogorzewo:

Strefa A - budynek stajni z wozownią i spichlerz

Strefa B - zespół dworski - pałacowy, fragment wsi po zachodniej stronie drogi - układ przestrzenny

Strefa K - ochrony krajobrazu po zachodniej stronie drogi naprzeciw parku dworskiego;

We wsi Strzelce Wielkie:

Strefa A - zespół kościelny - cmentarny;

Strefa B - cmentarz parafialny, fragment zabudowy wsi - układ przestrzenny;

Strefa K - strefa ochrony krajobrazu po wschodniej stronie miejscowości;

We wsi Szelejewo:

Strefa A - zespół pałacowy - parkowy, spichlerz

Strefa B - budynek młyna, część zabudowy folwarcznej i dawne ogrody - układ przestrzenny, część zabudowy wsi, stacja kolejowa;

Święta Góra - Głogówko:

Strefa A - cały zespół urbanistyczny kościoła i klasztoru

W strefie konserwatorskiej A należy bezwzględnie zachować wszystkie obiekty, a wszelkie działania inwestycyjne i zmiany w architekturze wymagają uzgodnień;

W strefie konserwatorskiej B należy zachować historyczny układ przestrzenny, w tym zachowanie podziału terenu na ulice, place i kwartały oraz działki

a także gabaryty zabudowy, układ i kształt otoczenia, tradycyjne materiały i podziały architektoniczne elewacji.

W strefie ochrony krajobrazowej K należy zachować istniejący naturalny krajobraz, nie wprowadzać nowych obiektów kubaturowych i zachować szeroki widok na dominanty architektoniczne.

W strefie ochrony ekspozycji E nie należy lokalizować obiektów mogących się stać dominantą architektoniczną lub wysokościową konkurującą z sylwetką Świętej Góry.

Zapisy dotyczące ochrony zabytków archeologicznych

Na terenie gminy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej i strefy ochrony archeologicznej oraz objęto ochroną pojedyncze obiekty zabytkowe. Zaznaczono, że na terenie gminy istnieje 8 wpisanych do rejestru zabytków stanowisk archeologicznych. Zarówno w strefach ochrony konserwatorskiej jak i archeologicznej obowiązują szczególne zasady zagospodarowania terenu:

„W strefie ochrony archeologicznej „W” obejmującej całą gminę, występuje zakaz prowadzenia prac ziemnych bez uzgodnienia konserwatorskiego oraz wymóg prowadzenia tych prac pod nadzorem archeologicznym”

Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na tym obszarze powinny być uzgodnione z konserwatorem zabytków, który określi warunki dopuszczające do realizacji inwestycji: prowadzenie prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym, prace dokumentacyjno-zabezpieczające, w przypadku zagrożenia obiektów archeologicznych i nawarstwień kulturowych prowadzenie badań wykopaliskowych

Strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej naniesiono na części graficznej studium -na planach sołectw w skali 1:10000.

4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Piaski:

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piaskach dla działki 1037 w Piaskach na osiedlu Drzęczewo. Uchwała Nr XXXVII/226/2006 Rady Gminy Piaski z dnia 26 czerwca 2006 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek 59 i 138 w Bodzewie. Uchwała Nr XXXVIII/230/2006 Rady Gminy Piaski z dnia 7 września 2006 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na wysypisko odpadów komunalnych w Smogorzewie. Uchwała Rady Gminy Piaski Nr XI/52/95 z dnia 6.07.1995 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr ewidencyjny 66/1 w Bodzewie. Uchwała Nr XIX/120/2008 Rady Gminy Piaski z dnia 14 marca 2008 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Powstańców Wielkopolskich w Piaskach. Uchwała Nr XIX/121/2008 Rady Gminy Piaski z dnia 14 marca 2008 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Strzeleckiej w Piaskach. Uchwała Nr XIX/122/2008 Rady Gminy Piaski z dnia 14 marca 2008 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Strzelce Wielkie I. Uchwała Nr XXX/192/2009 Rady Gminy Piaski z dnia 23 lutego 2009 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Warszawskiej w Piaskach. Uchwała Rady Gminy Piaski Nr XVIII/117/2008 z dnia 12 lutego 2008 roku.

Opracowując miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego samorząd stara się chronić zabytki nieruchome, znajdujące się w ewidencji poprzez zapisy w planie

- ustala się obowiązek zgłoszenia odkrycia archeologicznego, jego zabezpieczenia i powiadomienia wojewódzkiej służby ochrony zabytków;
- ustala się obowiązek uzgadniania wszelkich inwestycji na etapie projektowania z wojewódzką służbą ochrony zabytków dla ustalonych stref ochrony konserwatorskiej;
- powyższe obowiązki ustala się również w decyzjach o warunkach zabudowy
- w odniesieniu do terenu objętego strefą „W” ochrony archeologicznej obowiązują następujące ustalenia: przedmiotem ochrony w archeologicznej strefie ochrony konserwatorskiej „W” są znajdujące się w niej nieruchomości zabytki archeologiczne, wszelkie zamierzenia inwestycyjne na tym obszarze powinny być uzgodnione z konserwatorem zabytków, który określi warunki dopuszczające do realizacji inwestycji: prowadzenie prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym, prace dokumentacyjno - zabezpieczające, w przypadku zagrożenia obiektów archeologicznych i nawarstwień kulturowych przeprowadzenie badań wykopaliskowych.

4.4. Uwarunkowania wynikające z uwarunkowań ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

Na terenie gminy Piaski istnieje rezerwat „Bodzewko” o powierzchni 1,10 ha powołany w celu zachowania ze względów naukowych skupienia lipy drobnolistnej na naturalnym stanowisku oraz pomniki przyrody - 11 dębów szypułkowy w parku w Godurowie, 2 lipy drobnolistne w Godurowie oraz jesion wyniosły w parku w Godurowie. Podlegają one m. in. następującym zakazom:

- wycinania, niszczenia i uszkodzani drzew
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści
- umieszczania tablic, napisów i innych znaków z wyjątkiem znaków związanych z ochroną pomników przyrody

- wchodzenia na drzewa
- zanieczyszczania terenu i wzniesienia ognia w pobliżu drzew
- wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony drzew

4.5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych

- respektowanie wyznaczonych na załącznikach graficznych stref ochrony stanowisk archeologicznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych
- wprowadzenie zapisu w dokumentach planistycznych zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych, tj. układu urbanistycznego Piasków, układów ruralistycznych, parków, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków: „Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami.

Celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest:

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele programu:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych
- b) uwzględnienie uwarunkowań zabytków
- c) zahamowanie procesów degradacji
- d) wyeksponowanie poszczególnych zabytków
- e) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków
- f) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków
- g) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Do głównych założeń programu należy m. in. aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe, dążenie do materialnej poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym, planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków, wykorzystanie walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój gospodarczy gminy oraz powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym, dążenie do pełnej oceny stanu zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego, dążenie do

aktualizacji i upowszechnienia bazy informacji o zabytkach gminy, realizowanie regionalnych i lokalnych projektów związanych z ochroną zabytków, podejmowanie działań zmierzających do promocji posiadanych zabytków, wspieranie projektów związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych, upowszechnienie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej, wspieranie odpowiedzialności właścicieli obiektów zabytkowych za posiadane mienie.

Celem programu jest również wspieranie aktywności lokalnej promującej dziedzictwo kulturalne, kształcenie właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości

Jednym z priorytetowych działań w najbliższym czasie jest utworzenie gminnej ewidencji zabytków oraz założenie kart ewidencyjnych w odniesieniu do obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków architektury. Gminna ewidencja zabytków zostanie wykonana do końca 2010 roku. Należy również określić stosunki własnościowe a także przekazać sołtysom i radnym w każdym sołectwie po jednym egzemplarzu opracowanych kart adresowych z terenów im podległych. Ponadto ważne jest systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną i wprowadzanie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów.

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych.

- wykonanie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych do końca 2010 roku
- uzupełnianie i weryfikowanie istniejącej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań

6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne)

Sporządzić gminną ewidencję zabytków małej architektury w formie zbioru kart adresowych, określić stosunki własnościowe, przygotować wnioski o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków, nawiązać współpracę z sąsiednimi gminami w celu utworzenia szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych.

6.2. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

Udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz niniejszy „program opieki nad zabytkami” na stronie internetowej gminy, ustalić z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania, rozpowszechnić informacje na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy, uwzględnić obiekty zabytkowe przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych, wystosować pisma do właścicieli i dzierżawców w celu prawidłowego oznakowania tablicami informacyjnymi obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

6.3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

W tym celu należy współdziałać z Urzędem Ochrony Zabytków w sprawie informowania właścicieli obiektów zabytkowych o możliwości pozyskania środków na ich remonty, a także nawiązać współpracę z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w celu rozpowszechniania wśród nich informacji na temat zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej, zbierać od nich informacje na temat prowadzonych remontów

6.4. Rozpoznanie perspektyw tworzenia parków kulturowych na terenie gminy.

W obecnym czasie nie przewiduje się możliwości utworzenia nowych parków kulturowych na terenie gminy

6.5. Sporządzenie wykazu obszarów ruralistycznych, zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych typowanych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy.

- na terenie gminy występują wsie o metryce średniowiecznej wymagające przeprowadzenia analizy zachowanego układu przestrzennego, dokumentacji fotograficznej i inwentaryzacji najcenniejszych obiektów, które mogłyby być w przyszłości wykorzystane w projektowaniu budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenie gminy.
- współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w sprawie wpisania do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego obiektów nie ujętych jeszcze w rejestrze, a reprezentujących duże walory historyczne i stanowiących ważne miejsce w krajobrazie kulturowym gminy.
- opracowywanie precyzyjnych wytycznych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, na podstawie których każdy inwestor będzie wiedział co i gdzie będzie mógł wybudować, a czego mu nie wolno (włącznie

z rodzajem użytych materiałów, gabarytów budynków) by nie dopuścić do degradacji cennego krajobrazu kulturowego.

6.6. Ochrona archeologicznego dziedzictwa kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Respektowanie wyznaczonych na załącznikach graficznych stref ochrony stanowisk archeologicznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych. Wprowadzenie zapisu w dokumentach planistycznych zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych, tj. układu urbanistycznego Piasków, układów ruralistycznych, parków, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków: „Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”

6.7. Określenie zasobów zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego, które można wykorzystać dla tworzenia tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów, itp.

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy, które stały się lub mogą się stać atrakcjami turystycznymi należą:

- bazylika i klasztor na Świętej Górze - Głogówku
 - od wielu lat pełni on ważny punkt turystyki pielgrzymkowej; na europejskiej trasie rowerowej R 9
- dawny dwór i park w Grabonogu - miejsce związane z postacią błogosławionego Edmunda Bojanowskiego, znajduje się tam również muzeum związane z tą postacią, miejsce turystyki pielgrzymkowej, na trasie rowerowej R 9
- kościół w Strzelcach Wielkich - jeden z najstarszych kościołów na terenie gminy Piaski, związany z postacią renesansowego poety Kaspra Miaskowskiego
- Piaski - zespół budynków, parku, cmentarza
- Marysin - zespół szpitalny OO. Bonifratrów, miejsce rehabilitacji dla wielu osób z całego kraju

6.8. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki zawartych w punkcie 5.

Na początku 2010 roku zostanie zlecone opracowanie Gminnej Ewidencji Zabytków, które zostanie ukończone i przyjęte do końca 2010 roku. Pozwoli to lepiej rozeznaczyć stan faktyczny obiektów wchodzących w skład ewidencji.

W latach 2009 - 2010 zostaną opracowane Plany Odnowy Miejscowości z uwzględnieniem problemów ochrony zabytków, co pozwoli włączyć je do systemu zadań strategicznych.

Zostaną również wystosowane pisma do właścicieli obiektów zabytkowych przypominające o konieczności ich zabezpieczenia i możliwościach pozyskania środków na ich renowację. W trakcie obowiązywania planu zostanie również nawiązana współpraca z właścicielami w celu wystąpienia z prośbą o wydanie decyzji o wpisaniu do rejestru zabytków ruchomych obiektów znajdujących się w kaplicy przyszpitalnej w Piaskach - Marysinie oraz w kościele w Piaskach.

W celu wyeksponowania poszczególnych zabytków i ich walorów w latach trwania piąte będą ogłaszane otwarte konkursy ofert na organizację imprez kulturalnych odbywających się na ich terenie lub w bliskim otoczeniu. Także w celu promocji istniejących dóbr kultury zostanie opracowany nowy folder promujący walory architektoniczne naszej gminy.

W celu zahamowania procesów degradacji zabytków gmina będzie wspierać renowację najcenniejszych budynków zabezpieczając w budżecie gminy środki finansowe na dokonywanie niezbędnych prac.

W przypadku pozyskania środków zewnętrznych i przy wzmożonym ruchu turystycznym zostanie utworzony Punkt Informacji Turystycznej oraz zostaną zatrudnione dodatkowe osoby zajmujące się tym tematem.

7. Podział na obszary, projekty, zadania.

7.1. Utworzenie Gminnej Ewidencji Zabytków.

- wykonanie dokumentacji fotograficznej;
- określenie stanu technicznego obiektów;
- zadaniem priorytetowym będzie utworzenie gminnej ewidencji zabytków architektury i budownictwa;
- założenie kart ewidencyjnych w stosunku do cmentarzy i zieleni komponowanej na terenie gminy;
- utworzenie kart ewidencyjnych dla poszczególnych obiektów w przypadku zespołu zabytkowego;

7.2. Inwentaryzacja obiektów małej infrastruktury sakralnej (kapliczek, krzyży przydrożnych, cmentarzy)

- dokonanie przeglądu w terenie
- wykonanie dokumentacji fotograficznej
- uzyskanie informacji na temat historii
- ustalenie szczegółowej lokalizacji obiektów na działkach gruntowych
- utworzenie kart ewidencyjnych
- kierowanie wniosków o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków
- utworzenie szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych

7.3. Oznakowanie obiektów zabytkowych i określenie zasad ich udostępniania

- uzupełnienie oznakowania obiektów
- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad ich udostępniania w celach turystycznych
- oznakowanie stanowisk archeologicznych
- wystosowanie pism do właścicieli budynków z zaleceniem ich zabezpieczenia

7.4. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków

- informowanie właścicieli zabytków o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków
- pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków
- wspieranie finansowe remontów najcenniejszych zabytków gminy Piaski
- organizowanie szkoleń na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych przez właścicieli zabytkowych obiektów.

7.5. Promocja zabytków Gminy Piaski

- publikacja przewodników po zabytkach gminy
- zbieranie materiałów archiwalnych dotyczących Gminy Piaski

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Program będzie realizowany przez odpowiednie komórki urzędu i właścicieli zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.

Rada Gminy corocznie w uchwale budżetowej zdecyduje o wysokości środków przeznaczonych na dotacje na prace konserwatorskie lub inne działania mające na celu realizację programu.

Co dwa lata będzie przeprowadzana kontrola i zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji programu przez pracownika ds. promocji i kultury Urzędu Gminy Piaski, a następnie zostanie ono przedstawione Wójtowi Gminy Piaski oraz Radzie Gminy Piaski.

9. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 roku Nr 96 poz. 959, Nr 238, poz. 2390 i z 2006 roku, Nr 50 poz. 362, Nr 126 poz. 875) sprawozdanie z realizacji programu zostanie sporządzane co dwa lata.

Z realizacji Gminnego programu Opieki nad Zabytkami Wójt Gminy Piaski po zakończeniu sporządzi sprawozdanie, które zostanie przedstawione Radzie Gminy Piaski. Ocena będzie zawierać ocenę zaawansowania prac remontowych, określenie ilości szkoleń w zakresie ochrony zabytków oraz stopień zaawansowania poszczególnych zadań.

10. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

W realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami gmina zamierza skorzystać ze środków przeznaczanych na ten cel przez władze powiatowe, wojewódzkie, a także w miarę środki możliwości środki unijne.

Istnieje również możliwość dofinansowania zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z budżetu państwa. Wsparcie finansowe pochodzi ze środków:

- Ministerstwa Kultury w ramach Programów Operacyjnych
- Wojewody Wielkopolskiego, będących w dyspozycji Wielkopolskiego Konserwatora zabytków
- Funduszu Kościelnego dla prac przy obiektach sakralnych
- Programy operacyjne wspierające zadania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego: „Rozwój inicjatyw lokalnych”, „Dziedzictwo Kulturowe”
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska

Załącznik nr 1:

Mapa – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Diagnoza stanu – walory kulturowe i przyrodnicze.

